

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет (інститут) іноземної філології
Кафедра німецької філології

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

ПРАКТИКА ГУМАНІТАРНОГО ПЕРЕКЛАДУ
(на матеріалі німецької мови)

підготовки бакалавра

Силабус освітнього компонента «Практика гуманітарного перекладу (на матеріалі німецької мови)» підготовки бакалавра

Розробник: Бугайчук О. В., старший викладач кафедри німецької філології

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Людмила ПАСИК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри німецької філології

протокол № 1 від 27.08.2025 р.

Завідувач кафедри:

Людмила ПАСИК

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма здобуття освіти	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Мова і література (німецька). Переклад	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 3
		Семестр 6
ІНДЗ: немає		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 20 год. Лабораторні - Індивідуальні -
		Самостійна робота 110 год.
		Консультації 10 год.
Мова навчання	німецька	
		Форма контролю: залік

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Науковий ступінь	Вчене звання	Посада	Контактна інформація	Дні занять
Бугайчук Олена Вікторівна	-	-	старший викладач кафедри німецької філології	тел. +380507166076 buhaichuk.olena@vnu.edu.ua	згідно з розкладом https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Силабус вибіркового освітнього компонента «Практика гуманітарного перекладу (на матеріалі німецької мови)» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти бакалаврського рівня.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою освітнього компонента «Практика гуманітарного перекладу (на матеріалі німецької мови)» є надання студентам практичних знань щодо використання німецької мови в процесі перекладу у період гуманітарної кризи, що корелюється з потребами різних гуманітарних організацій під час надання гуманітарної допомоги.

Завданнями курсу є:

- 1) надання майбутнім фахівцям ґрунтовних знань з німецької мови щодо різних кризових гуманітарних ситуацій на рівні А2-В1;

2) набуття фахово-комунікативної компетенції з ВОК для практичного застосування (при виконанні професійних обов'язків у різних гуманітарних організаціях) у усному та писемному мовленні на рівні А2-В1.

3. Soft skills.

1. Когнітивні та аналітичні навички

- Критичне мислення: здатність швидко оцінювати достовірність інформації в умовах гуманітарної кризи та вибирати найбільш доречні стратегії перекладу.
- Управління інформацією: навичка роботи з великими обсягами термінології та специфічних текстів за допомогою технологій (CAT Tools).
- Вирішення проблем (Problem-solving): знаходження виходу в складних перекладацьких ситуаціях (неологізми кризових станів, відсутність еквівалентів).

2. Соціально-емоційні навички (Емпатія та етика)

- Емпатія та соціальна чутливість: розуміння психологічного стану людей, що перебувають у зоні кризи, та адаптація тексту під їхні потреби.
- Етична відповідальність: усвідомлення важливості точності перекладу, від якого може залежати людське життя (наприклад, переклад медичних інструкцій чи правил евакуації).
- Толерантність та інклюзивність: робота з текстами для різних вразливих груп населення без упереджень.

3. Комунікативні навички

- Міжкультурна компетентність: здатність бути «містком» між міжнародними організаціями (наприклад, *Aktion Deutschland Hilft*) та місцевим населенням.
- Чіткість та лаконічність: вміння передавати складні інструкції максимально зрозумілою мовою (особливо важливо для гуманітарних текстів).

4. Навички самоорганізації

- Стресостійкість: здатність зберігати продуктивність та якість перекладу в умовах обмеженого часу та емоційного тиску.
- Адаптивність: готовність швидко опановувати нові інструменти та пристосовуватися до змінних умов гуманітарного сектору.
- Тайм-менеджмент: ефективний розподіл часу під час роботи над терміновими запитами від організацій на кшталт *Translators Without Borders*.

4. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Humanitäre Hilfe und Übersetzung im Krisenkontext						
Тема 1. Humanitäre Krisen.	15	1	2	11	1	ДС, РЗ, РМГ, Т/10
Тема 2. Humanitäre Organisationen.	15	1	2	11	1	ДС, РЗ, РМГ, Т/10
Тема 3. Humanitäre Hilfe.	15	1	2	11	1	ДС, РЗ, РМГ, Т/10
Тема 4. Aktion Deutschland hilft.	15	1	2	11	1	ДС, РЗ/К, РМГ, Т/10
Тема 5. Translators without borders	15	1	2	11	1	ДС, РЗ, РМГ, Т/10
Тема 6. Humanitäre Übersetzung.	15	1	2	11	1	ДС, РЗ, РМГ, Т/10
Тема 7. Prinzipien der Übersetzung	15	1	2	11	1	ДС, РЗ,

bei den Krisen.						PMГ, Т /10
Тема 8. Humanitäre Texte.	15	1	2	11	1	ДС, РЗ, PMГ, Т /10
Тема 9. CAT Tools.	15	1	2	11	1	ДС, РЗ, PMГ, Т/10
Тема 10. Herausforderungen und Perspektiven.	15	1	2	11	1	ДС, РЗ, PMГ, Т/10
Разом за модулем 1	150	10	20	110	10	100
Види підсумкових робіт						
<i>(за потреби)</i>						
Контрольна робота <i>(за наявності)</i>						
ІНДЗ <i>(за наявності)</i>						
Інше <i>(вказати)</i>						
Всього годин/Балів	150	10	20	110	10	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/РС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Комплексний план самостійної роботи, розбитий на логічні блоки:

Блок 1. Аналіз контексту та організацій (Теми 1–5)

- Завдання 1. Аналітична таблиця: Оберіть одну сучасну гуманітарну кризу. Складіть таблицю німецькою мовою, де вкажіть: *Ursachen* (причини), *Beteiligte Organisationen* (залучені організації) та *Hauptprobleme* (основні проблеми).
- Завдання 2. Дослідження кейсу: Вивчіть діяльність платформи *Aktion Deutschland Hilft*. Напишіть коротке есе (до 200 слів) про те, як ця структура координує роботу різних НУО (NGOs) під час надзвичайних ситуацій.
- Завдання 3. Проєкт «Translators without borders»: Зайдіть на сайт організації. Знайдіть їхній розділ «Glossaries». Випишіть 20 термінів, які є специфічними для гуманітарної сфери (наприклад, *Protection, Accountability, Resilience*), та знайдіть їхні українські відповідники.

Блок 2. Професійний переклад та етика (Теми 6–8)

- Завдання 4. Порівняльний аналіз текстів: Знайдіть оригінал пресрелізу ООН німецькою мовою та його офіційний переклад. Виділіть у тексті приклади гуманітарної лексики. Чи є відхилення від прямого перекладу заради збереження етичних норм?
- Завдання 5. Етичний кодекс: Сформулюйте 5 основних «заповідей» перекладача в умовах кризи (на основі теми «Prinzipien der Übersetzung»). Як перекладач має діяти, якщо він чує інформацію, яка його емоційно вражає?
- Завдання 6. Робота з текстом: Візьміть фрагмент інструкції з надання першої допомоги або правил поведінки в зоні обстрілів. Перекладіть його українською мовою, дотримуючись принципу максимальної зрозумілості (Plain Language).

Блок 3. Технології та перспективи (Теми 9–10)

- Завдання 7. Робота з CAT Tools: Створіть власну невелику термінологічну базу (Termbase) у форматі Excel (яку можна імпортувати в Smartcat або SDL Trados) за темою «Humanitäre Hilfe». База має містити мінімум 30 одиниць: *Німецька — Українська — Дефініція*.

- Завдання 8. Аналіз викликів: Проведіть SWOT-аналіз (Сильні сторони, Слабкі сторони, Можливості, Загрози) використання штучного інтелекту (AI) у гуманітарному перекладі. Чи може AI замінити людину в перекладі текстів про психологічну травму?

Контроль за якістю виконання самостійної роботи здійснюється на заняттях, під час перевірки блоків самостійних практичних завдань.

IV. Політика оцінювання

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється за десятибальною системою та включає оцінювання роботи студентів під час аудиторних занять за усні та письмові відповіді, перекладів, тестів, різних видів завдань. Всього протягом семестру ЗО можуть отримати 100 балів.

- Оцінка «відмінно» відповідає 9-10 балам за усні відповіді на аудиторних заняттях, написання письмових робіт (перекладів, завдань, вправ) і ставиться за широкі й системні знання теоретичного й практичного матеріалу.
- Оцінка «добре» відповідає 6-8 балам за усні відповіді на аудиторних заняттях і написання письмових робіт (перекладів, завдань, вправ) і ставиться за хороші знання теоретичного й практичного матеріалу.
- Оцінка «задовільно» відповідає 3-5 балам за усні відповіді на аудиторних заняттях і написання письмових робіт (перекладів, завдань, вправ) і ставиться за базові знання теоретичного й практичного матеріалу.
- Оцінка «незадовільно» відповідає 0-2 балам за усні відповіді на аудиторних заняттях і написання письмових робіт (перекладів, завдань, вправ) і ставиться у випадку невиконання або часткового виконання практичних завдань та незнання теоретичного матеріалу.

Передбачається, що ЗО відвідають усі заняття. У випадку відсутності на занятті чи невиконання одного із видів обов'язкових робіт по темі ЗО отримує 0 балів за невиконаний вид роботи. Завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75%). У разі поважної причини (наприклад, лікарняний) ЗО може перездати тему/модуль під час проведення консультацій. При виставленні балу обов'язково враховується присутність та активність ЗО на заняттях. Існує можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті.

Учасники освітнього процесу повинні толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися правил академічної доброчесності, самостійно виконувати навчальні завдання; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань забороняється. У разі виявлення несамотійного виконання практичних завдань, ці завдання зараховані не будуть.

Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися у [Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#)

Існує можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Для того ЗО пропонується наступне творче завдання:

Уявіть, що Ви працюєте волонтером-перекладачем у штабі допомоги біженцям.

1. Складіть двомовний буклет-пам'ятку (німецька/українська) з найважливішими фразами для першої зустрічі.
2. Опишіть, які CAT-інструменти Ви б використали для прискорення перекладу великої кількості заявок на допомогу.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є залік. Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом. Семестровий залік виставляється на підставі результатів виконання

студентом усіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час практичних занять, самостійної роботи. Залік оцінюється в діапазоні від 0 до 100 балів.

Питання заліку:

Themenblock 1-5: Kontext und Organisationen

1. **Was** definiert eine humanitäre Krise im Gegensatz zu einem lokalen Notfall, und welche Rolle spielen internationale Akteure dabei?
2. Nennen und erläutern Sie die vier humanitären Grundprinzipien (Humanität, Neutralität, Unparteilichkeit, Unabhängigkeit).
3. Welche Hauptaufgaben haben multilaterale Organisationen (wie das UNHCR oder WFP) in der Krisenbewältigung?
4. Was ist die Besonderheit von „Aktion Deutschland Hilft“ im Vergleich zu einer einzelnen NGO?
5. Erläutern Sie die Mission von „Translators without Borders“ (TWB). Warum ist Sprache ein kritischer Faktor in der humanitären Hilfe?
6. Was versteht man unter dem Begriff „Informed Consent“ (informierte Einwilligung) im Kontext von Hilfsorganisationen?
7. Wie unterscheiden sich die Bedürfnisse von Flüchtlingen (Refugees) und Binnenvertriebenen (IDPs) in der Kommunikation?
8. Welche Rolle spielt die Lokalisierung bei der Arbeit internationaler humanitärer Organisationen?

Themenblock 6-8: Übersetzung und Texte

9. Definieren Sie den Begriff „Humanitäre Übersetzung“. Wie unterscheidet sie sich von der literarischen oder rein technischen Übersetzung?
10. Welche spezifischen ethischen Herausforderungen ergeben sich für Übersetzer in Krisengebieten (z. B. Neutralität vs. Empathie)?
11. Nennen Sie drei typische humanitäre Textsorten und beschreiben Sie deren jeweilige Zielgruppe und Funktion.
12. Warum ist die Verwendung von „Plain Language“ (Einfacher Sprache) in der Krisenkommunikation lebenswichtig?
13. Wie gehen Übersetzer mit Terminologielücken um, wenn es in der Zielsprache keine direkten Entsprechungen für westliche humanitäre Konzepte gibt?
14. Erläutern Sie das Prinzip der kulturellen Adaptation beim Übersetzen von medizinischen Anweisungen in Krisenregionen.
15. Welche Rolle spielt die Vermeidung von Stigmatisierung bei der Übersetzung von Texten über sensible Themen (z. B. geschlechtsspezifische Gewalt)?

Themenblock 9-10: Technologien und Perspektiven

16. Wie können CAT-Tools (Computer-Aided Translation) die Effizienz bei der Arbeit von Hilfsorganisationen steigern?
17. Welche Risiken birgt der Einsatz von Maschinellem Übersetzung (MT) in der humanitären Hilfe, und wo liegen ihre Grenzen?
18. Was ist eine Termbase (TB) und warum ist sie für die Konsistenz in der humanitären Hilfe unerlässlich?
19. Diskutieren Sie die Herausforderungen der Post-Editierung von maschinell übersetzten Texten in Notfallsituationen.
20. Welche Zukunftsperspektiven sehen Sie für den Beruf des „Humanitären Übersetzers“ angesichts der rasanten Entwicklung der Künstlichen Intelligenz?

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перекладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Lieser J. Handbuch Humanitäre Hilfe. Springer Berlin Heidelberg, 2013, 466 S.
2. Eberwein, W. Humanitäre Hilfe statt Politik? neue Herausforderungen für ein altes Politikfeld. Deutschland: Lit. 2002, 231 S.
3. Swatek-Evenstein, M. A History of Humanitarian Intervention. India: Cambridge University Press. 2020, 278 S.
4. Kuhnert, M. Humanitäre Kommunikation: Entwicklung und Emotionen bei britischen NGOs 1945–1990. Österreich: De Gruyter, 2017, 325 S.
5. Hüseemann, S. Web-basierte Informationsaustauschplattform für internationale humanitäre Projekte. Deutschland: Deutscher Universitätsverlag. 2013, 338 S.
6. Streitmayer, M. Innovationen als Schlüssel für humanitäre Organisationen: Status quo und die Entwicklung von Erfolgsdeterminanten. Deutschland: BoD - Books on Demand. 2018, 212 S.

Додаткова література

1. Бугайчук О. В. Besonderheiten der Übersetzung von juristischen Dokumenten in Kriegszeiten (am Beispiel einer Vollmacht). Збірник матеріалів ХХІХ науково-практичної онлайн-конференції Асоціації укр. германістів, 23 вересня 2022 року, Львів : ПАІС, 2022. С. 32-34.
2. Бугайчук О. В. Лексико-граматичні особливості перекладу юридичних документів німецькою мовою у період дії воєнного стану (на прикладі заяви). Збірник матеріалів Міжнар. наук. конференції «Філологічні науки та перекладознавство: Європейський потенціал», 3-4 листопада 2022 року, Ченстохова, 2022. С. 226-229.
3. Heintze, H., Ipsen, K. Heutige bewaffnete Konflikte als Herausforderungen an das humanitäre Völkerrecht: 20 Jahre Institut für Friedenssicherungsrecht und humanitäres Völkerrecht - 60 Jahre Genfer Abkommen. Deutschland: Springer Berlin Heidelberg. 2011, 211 S.
4. Strategisches Management humanitärer NGOs. Deutschland: Springer Berlin Heidelberg. 2017, 271 S.

Словники та корпуси

1. Великий сучасний німецько-український та українсько-німецький словник. Автори-укладачі Чоботар О. І., Каліущенко В. Д., Оліфіренко В. В. Донецьк : БАО, 2009.
2. Мюллер В. Великий німецько-український словник. Київ : Чумацький шлях, 2007.
3. DUDEN. Режим доступу : <https://www.duden.de/>
4. DWDS. Режим доступу : <https://www.dwds.de/>
5. Langenscheidt Online Wörterbücher. Режим доступу : <https://de.langenscheidt.com/>

6. OWID. Режим доступу : <https://www1.ids-mannheim.de/lexik/owid.html>
7. PONS. Online-Wörterbuch. Режим доступу : <https://de.pons.com/>
8. WORTSCHATZ. Universität Leipzig. Режим доступу : <https://wortschatz.uni-leipzig.de/de>

Інформаційні ресурси

1. <https://www.prozprobono.world/>
2. <https://twbplatform.org/>
3. <https://www.undp.org/>
4. <https://whc.unesco.org/>
5. <https://unwomen.de/>
6. <https://developingworldconnections.org/>